

Plan for opptrapping av opptaket ved NHS og IØL i løpet av en femårsperiode

Som oppfølging av vedtak i styresak 95/08 om ”Organisering av NHS-IØL”, ble SV-fakultetet pålagt å utarbeide en plan for opptrapping av opptaket på NHS og IØL over en femårsperiode. Målet er å oppnå det samlede studenttallet som utredningen om deling av NHSIØL la til grunn, nemlig 540 på NHS og 850 på IØL.

Herved oversendes instituttets plan.

Stavanger 28.04.09

Bjarte Ravndal
Instituttleder

Bakgrunn for saken

Diskusjon om organisering av ulike fagmiljøer, blant annet *organisering av ledelsesfagene på fakultetet* og *deling av NHS-IØL*, har pågått siden opprettelsen av Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

I juni 2006 nedsatte dekan ved fakultetet en arbeidsgruppe som skulle utrede ledelsesfagenes organisatoriske plassering. Arbeidsgruppen la frem sin innstilling i juni 2007. Rapporten ble behandlet i fakultetsråd 3. oktober 2007, og ble sendt til høring i instituttene. Samtidig ble utredningen sendt ut på høring fra sentralt hold til alle fakultetene. I januar 2008 nedsatte rektor en såkalt ”tenketank” som skulle utrede et eventuelt fakultet for økonomi og ledelse. Rapport fra tenketanken ble levert i mai 2008, men er ikke behandlet formelt i organisasjonen.

I begge disse rapportene ble det skissert ulike forslag til organisering. Alle forslagene innebar en deling av nåværende institutt NHS-IØL i to institutter; NHS og IØL.

Dekan ved SV-fakultetet opprettet i vedtak av 25.08.2008 en arbeidsgruppe for å utrede ”(...) hvilke konsekvenser en slik deling vil få, både faglig/strategiske, personalmessige og økonomiske, og hvilken tilrettelegging som må til for at en slik deling kan gjennomføres (...)”

Arbeidsgruppen leverte sin rapport 6. oktober 2008. Saken ble diskutert på flere personalmøter og i instituttråd på NHS-IØL, og ble oversendt fra dekan til universitetsdirektøren 13. oktober. Parallelt ble saken framlagt for lokalt hovedutvalg 22.10.08, og behandlet i fakultetsråd 5.11.08.

Den 27. november ble Universitetsstyret forelagt sak US 95/08 *Organisering v NHS-IØL*. Styrets vedtak i gjengis i sin helhet nedenfor:

Vedtak:

Styret slutter seg til en deling av Norsk hotellhøgskole – Institutt for økonomi og ledelsesfag (NHS-IØL) i to institutter; hhv Norsk hotellhøgskole (NHS) og Institutt for økonomi og ledelsesfag (IØL), under følgende forutsetninger:

1. **SV-fakultetet utarbeider en plan for opptrapping av opptaket ved NHS og IØL i løpet av en femårsperiode, som tar utgangspunkt i utredningens målsetting om hhv 600 og 850 studenter ved de to instituttene. Frist for utarbeiding av en slik plan settes til 30.4.2009.**
2. Fagmiljøene knyttet til NHS-IØL fortsetter å være fysisk samlokalisert og kostnadene ved delingen håndteres innenfor SV-fakultetets egen budsjettmessige rammer.
3. Universitetsdirektøren oppnevner en arbeidsgruppe som skal utrede effektivisering knyttet til bachelorprogrammene (også ved Institutt for medie-, kultur- og samfunnsfag, IMKS), herunder reduksjon av antall programmer og mulighetene for 1 – 1 ½ felles studieår for studentene på de ulike programmene ved NHS-IØL fra høsten 2010. Frist for utredningsarbeidet settes til 30.4.2009.
4. Det utredes forutsetninger for et senter for anvendt finans. Det skal sikre en koordinering og styring av forskningsaktivitetene og den eksternt finansierte virksomheten på dette området ved SV-fakultetet og TN-fakultetet (IØRP).

Universitetsdirektøren oppnevner en arbeidsgruppe som foreslår retningslinjer for senterets virksomhet. Frist for arbeidet settes til 1.3.2009.

Med utgangspunktet i ovennevnte premisser vil fusjonen av NHS-IØL kunne gjøres gjeldende fra 30.06.2009.

Utfordringen; rekruttere og beholde

De to delene av NHSIØL har hatt en ulik utvikling i tiden etter fusjonen i 2004. Fra å være omtrent like store i antall studenter, har nå IØL et klart større studentgrunnlag enn NHS. Derimot har IØL hatt et noe større frafall i studiene.

Dette fører til at de to nye instituttene vil ha noe ulike utfordringer. Mens IØL i utgangspunktet har hatt godt nok rekrutteringsgrunnlag i lang tid, så har søknaden til NHS sine programmer hatt en nedadgående trend over flere år. I styresaken er dette framstilt på følgende måte:

”Tall fra Avd. for økonomi og virksomhetsstyring (AØV) viser at søknadstallene for NHS-programmene har vært klart nedadgående hvert år fra og med 2004 til og med 2008. Totalt er antall primærøkere redusert fra 467 til 325 i denne perioden, en nedgang på 30,4 %. Tilsvarende er opptakstallene redusert med 34 % i samme periode. Resultatet er at NHS i 2008 bare fylte 78 % av de tilgjengelige studie plassene på ”sine” programmer. Antall primærøkere er i 2008 nede i 1,9 i gjennomsnitt pr studie plass, mot 2,8 i 2004. I perioden 2004 til og med 2008 er antall studenter ved NHS-programmer redusert fra i overkant av 550 til drøyt 400, en reduksjon på 26 %. Prognosen for studenttall i 2009, basert på faktisk opptak, indikerer at utviklingen vil fortsette i samme retning, ned mot 350 studenter.

Til tross for de synkende søkertallene har man likevel antydnet økte opptakskvoter på to av studieprogrammene, hhv bachelor hotelledelse og master i internasjonal hotell/reiseliv. Dette er programmer med hhv 1,9 og 1,5 primærøkere pr studie plass, og hvor instituttet pr i dag ikke klarer å fylle de ledige studie plassene sine (oppfyllingsgrad på hhv 70 og 80 %). Selv med en lemping av opptaks kravene (les: praksis kravene) på bachelor hotelledelse, kan det være grunn til å stille spørsmålsteget ved hvor mye det hjelper å øke opptakskvotene på disse programmene. Totalt er det lagt opp til en økning i studenttall (registrerte studenter) ved NHS-programmer, fra ca 400 i 2008 til 540 i perioden 2009-2012. Med utgangspunkt i

prognosene fra AØV for studenttall i 2009 innebærer dette at antall studenter vil måtte økes med nærmere 200, eller om lag 55 %, fra 2010 til 2012. Igjen, søkertallene tatt i betraktning, kan det være grunn til å stille spørsmålsteget ved realismen i en slik ambisjon. Interessant nok går trenden hva angår søknads-, opptaks- og studenttall i stikk motsatt retning for IØL i perioden 2004-2008, jf tallene fra AØV. Primærsøkertallene for IØL har økt fra 476 til 755 i denne perioden, en oppgang på hele 58,6 %. Opptakstallene har vært relativt stabile i samme periode, men potensialet for å øke opptaket er absolutt til stede. Dette understrekes av at oppfyllingsgraden i hele perioden har ligget godt over 100 %. Antall primærsøkere pr studieplass har økt fra 2,5 til 3,1 i perioden. Totalt sett har antall studenter ved IØL-programmene økt fra ca 550 i 2004 til ca 670 i 2008, en økning på ca 22 %. Prognosen fra AØV indikerer et studenttall på ca 770 i 2009, noe som gir et helt annet grunnlag for å nå målsettingen om 850 studenter i 2012. Kort oppsummert viser søknads-, opptaks- og studenttallene diametralt motsatt retning for de to delene av NHS-IØL i perioden 2004 til 2008. Prognosene for studenttall i 2009 fortsetter i hver sin retning. Mens de to delene av instituttet var om lag like store i 2004, både målt i antall primærsøkere og målt i antall studenter, var søknadstallene til IØL-programmene godt over dobbelt så høye som til NHS-programmene i 2008, samtidig som prognosene for studenttall i 2009 også indikerer langt over dobbelt så mange studenter ved IØL-programmene som ved NHS-programmene.”

Årets søknader bekrefter denne tendensen for IØL. Her er det fortsatt økning, spesielt på masterprogrammet som nå har 5,9 primærsøkere per studieplass. Imidlertid har ikke de to bachelorprogrammene som tilbys øket noe særlig, det til tross for at vi nå ikke lenger tilbyr bachelor i økonomi og informatikk. Dette tyder på at det er viktig å øke profilering og markedsføring av bachelorprogrammene, eller eventuelt å øke antall studieplasser på det godt søkte masterprogrammet.

For NHS er det svært gledelige tall for bachelor i hotelledelse og masterprogrammet. Der er det henholdsvis 3,7 og 11,5 primærsøkere per studieplass. Riktignok er det uklart hvor mange av søkerne som tilfredstiller kravet om ett års praksis til hotelledelse, og det er også vanskelig å mene noe om kvaliteten på de to gruppene i forhold til karakterer. Men alt i alt kan det tyde på at en vond trend er i ferd med å snu.

Derimot er det fortsatt nedgang på bachelor i reiseliv. Selv om antall primærsøkere tilsier at det fortsatt er ett av de ti mest søkte studieprogrammene på UiS, så har programmet en PPS på 1,6. Dette er klart under målet om en PPS på 2, og det kan tyde på at det per i dag er for stort antall studieplasser.

Rekruttering til NHS

Rekruttering til Norsk Hotellhøgskole har vært sterkt preget av oppfattelsen av skolen og den muntlige omtalen fra tidligere studenter. Nyheten om at Norsk Hotellhøgskole blir et eget institutt, har blitt meget positivt mottatt. Det er omtalt i næringsstidsskriftet *Hotell, Restaurant og Reiseliv*, og det er og hyppig diskutert blant Alumni-nettverket. Vi har en forventning om at nyetableringen av NHS som egen enhet i seg selv vil føre til noe økt rekruttering, men følgende punkter er hovedpilarene i vår plan for å øke studentopptaket.

EVU og forskningsprosjekter

NHS har økt tilstedeværelsen ute i næringslivet gjennom EVU-aktiviteter som ”Kompetent” (i samarbeid med NHO Reiseliv) og forskningsprosjekter som ”Tourism Yield”. Dette kan være noe av årsakene til at søkertallene for hotelledelse har hatt en økning på hele 57,8 prosent.

Dette gjør at NHS har to av de ti mest søkte studiene ved UiS rangert etter antall primær søker, og ett program på samme liste rangert etter PPS (Hotelledelse). I tillegg har masterprogrammet hatt en formidabel økning i antall internasjonale søkere (120 %). Denne typen prosjekter og aktiviteter er noe vi vil ha stort fokus på i tiden som kommer.

Praksiskrav og samarbeid med næringslivet

Til tross for dette er det en spesiell utfordring knyttet til bachelorgraden i hotelledelse. I alle år har det vært krav om ett års praksis i tillegg til generell studiekompetanse. Dette har kanskje vært den viktigste årsaken til at vi ikke har klart å fylle antall studieplasser de siste årene.

En løsning som er vurdert, er å fjerne praksiskravet og implementere praksis som del av studiet. Dette kan gjennomføres på ulike måter, og de siste tre årene er det forsøkt med veiledet praksis for studentene ved restaurantledelse og hotelledelse. Erfaringene er udelt positive. En slik modell må likevel utredes ytterligere, og introduksjonsemetten til hotelledelse må differensieres.

Bransjen har imidlertid fortsatt et sterkt ønske om at NHS finner løsninger som ivaretar praksiskravet før studiet, samtidig som det sikrer et tilstrekkelig stort rekrutteringsgrunnlag. Med årets økning av søkere, er det et berettiget håp at dette ikke lenger forblir et problem. **Det er allikevel slik at dersom det ikke er en tilstrekkelig økning i antallet kvalifiserte søkere dette året, vil vi fjerne dette spesielle opptakskravet.** Det er ingen tvil om at dette vil føre til en vesentlig økning i studenttallet.

Samtidig er det slik at NHS i år har inngått et samarbeid med Disneykonsernet der elever fra videregående kan ta ett års praksis hos dem før de søker seg inn ved NHS. Disney har årlig audition med ca 150 norske elever. Modellen er ny og må prøves ut, men ideen kan overføres også til andre bedrifter som er gode på service og kundebehandling. Det har vært positiv kontakt med en internasjonal hotellkjede, en nasjonal restaurantkjede og en europeisk reiselivsbedrift for liknende avtaler som skal følges opp videre.

Direkte rekruttering

For å oppnå ønsket antall studenter på studiene ved NHS må instituttet arbeide aktivt med direkte rekruttering mot videregående skoler. Det er viktig at NHS er synlige for aktuelle studentgrupper tidlig i studentenes utdannings- og karriereplanlegging. Denne typen arbeid direkte ut mot potensielle studenter vil prioriteres høyt fra vår side.

Opptrapping av studenttall

Tabellen her beskriver i tall hvordan vi ser for oss utviklingen av studenttall basert på strategiene beskrevet ovenfor.

STUDIEPROGRAM:	Studie- plasser 2009	Forventet opptak 2009	Studie- Plasser 2010	Forventet opptak 2010	Studie- Plasser 2011	Forventet opptak 2011	Studie- Plasser 2011	Forventet opptak 2011	Merknad
Bachelor i hotelledelse	50	70	70	80	80	80	80	80	
Bachelor i reiselivsledelse	90	80	80	80	80	80	80	80	
Masterstudium i intern. hotell- og reiselivsledelse	30	40	40	40	40	40	40	40	
Plasser									

Rekruttering til IØL

Ved IØL er det åpenbart et stort potensial for å øke antall studenter på alle programmene, men PPS for bachelor i økonomi og administrasjon har gått ned fra 3,3 til 2,3. Dette skyldes at selv om søkningen fortsatt øker, så har vi øket antall studieplasser fra 130 til 185. Videre henger dette sammen med at vi har lagt ned økonomi-informatikk.

Imidlertid er det vanskelig å vurdere kvaliteten på søknadsmassen per nå, og vi vil måtte analysere dette ytterligere. Vårt mål om å komme opp i et årlig inntak på 200 studenter, kan derfor ivaretas på flere alternative vis.

1. Vi kan isteden ta noe av økningen innen revisjon (PPS på 2,5)
2. Vi kan øke relativt mye på master (PPS på 5,9)
3. Vi kan innføre opptak på master (siviløkonom) direkte i samordnet opptak
4. Vi kan forbedre profil og markedsføring

Femårig opptak

Av disse er det nok mest forutsigbart å innføre femårig opptak for et visst antall studieplasser. Dette vil automatisk øke oppmerksomheten mot programmet, og vi vil få mye gratis markedsføring. På denne måten blir vi likere våre hovedkonkurrenter som er NHH, BI og UiA. Disse har alle femårige løp. Dessuten vil det bli tydelig for alle at UiS faktisk tilbyr siviløkonom sammen med ni andre institusjoner i Norge.

Øke opptaket til revisjon

Dernest er det relativt trygt å øke opptaket til revisjon fra 50 til 70+. Dette krever mindre ekstra ressurser enn alle andre løsninger, i og med at revisjon ikke krever like mye veiledningsressurser. Revisjonsbransjen er også interessert i så vel bachelor som master innen regnskap og revisjon. På dette punktet er IØL i god dialog med bransjen.

Men til slutt vil antall studenter på IØL først og fremst begrenses av de faglige ressursene. Her må det påpekes at vår egen utredning ikke har satt et tak på faglige stillinger. Dette henger nøye sammen med finansiering, og IØL vil på samme måte som NHS hele tiden ta høyde for det økonomiske handlingsrommet.